

Het Zeisterbos

Inleiding

Dit nummer van het Nederlands Bosbouw tijdschrift is geheel gewijd aan de geschiedenis, het beheer en de beheersplanning van het Zeisterbos. Het Zeisterbos is in 1913 door de gemeente Zeist aangekocht om het als recreatiegebied voor de Zeister bevolking te handhaven. Sindsdien is er een kleinschalig bosbeheer gevoerd met het doel om een aantrekkelijk, gevarieerd bosbeeld te bevorderen, waarbij de groeiplaatsmogelijkheden optimaal zijn benut. Een belangrijk gevolg van dit proces is geweest dat het Zeisterbos nu grotendeels een zeer kleinschalige menging van een groot aantal boomsoorten in meerdere lagen vertoont.

Na de vervaardiging van het beheersplan in 1977 bleek dat de opstandsgewijze inventarisatie, planning en verjongingsregeling met behulp van oppervlakten in ha per leeftijdsklasse van 10 jaar niet meer voldeden voor een kleinschalig, ongelijkjarig gemengd bos als het Zeisterbos. Dit bleek onder meer uit een onderzoek van J. P. Meyer die van een aantal vakken het stamtal, grondvlak en houtvoorraad per diameterklasse per boomsoort bepaalde, en tot duidelijk andere uitkomsten kwam dan de inventarisatie van 1977.

Bij de herziening van het beheersplan in 1981 werd door de gemeente de wens geuit om, indien mogelijk, het gehele Zeisterbos te inventariseren op basis van stamtal, grondvlak en houtvoorraad per diameterklasse per boomsoort. In overleg met de volgende personen werd besloten tot een steekproefgewijze inventarisatie van genoemde gegevens per diameterklasse per boomsoort, en tot een aangepaste planningsmethode:

- J. Sevenster, docent bosinrichting aan Bosbouw en Cultuurtechnische School, die reeds de nodige ervaring had opgedaan met de gewenste inventarisatiemethode;
- P. L. Noelmans, afdeling Beheersplanning van Staatsbosbeheer, die ervaring had met een planning op basis van bosdoeltypen en planningseenheden;
- de houtvester van het Staatsbosbeheer in de provincie Utrecht, die het beheersplan accepteerde in het kader van de Beschikking Bosbijdragen.

Vervolgens gaf de gemeente Zeist opdracht aan de

Heidemij om het beheersplan te vervaardigen onder begeleiding van een begeleidingscommissie, waarin o.a. de drie genoemde personen zitting hadden. Inmiddels heeft de gemeente Zeist enige jaren ervaring met het gebruik van het beheersplan.

De beschreven ontwikkelingen rond het Zeisterbos doen zich voor in meer Nederlandse bossen. Dit zal leiden tot een ruimere toepassing van aangepaste vormen van bosinventarisatie en beheersplanning. De ontwikkelingen in de computertechnologie zullen deze ontwikkeling vereenvoudigen en financieel meer haalbaar maken. In dit kader acht de redactie de beheersplanning van het Zeisterbos van zodanig belang dat dit hele nummer hieraan is gewijd. Een en ander is mede in historisch perspectief geplaatst, wat een beeld geeft van de ontwikkeling van de beheersplanning in de nog betrekkelijk korte geschiedenis van het Zeisterbos en een groot deel van het Nederlandse bos. De volgende afzonderlijke artikelen zijn opgenomen:

- J. Buis beschrijft de geschiedenis van het Zeisterbos tot 1913, het moment van aankoop door de gemeente;
- het praktische beheer na aankoop tot heden wordt beschreven door H. Visser, de huidige beheerder van het bos;
- de achtereenvolgende beheersplannen en beheersdoelstellingen en de veranderingen van de bos-samenstelling vanaf 1913 worden beschreven door L. Lamers;
- J. Sevenster gaat in op de toegepaste inventarisatiemethode en de uitkomsten daarvan;
- P. L. Noelmans en F. Hoekstra beschrijven de toegepaste planningsmethodiek op basis van bosdoeltypen en planningseenheden;
- de praktische toepasbaarheid van de gebruikte methode, mede in relatie tot subsidiëring van maatregelen door Staatsbosbeheer, wordt tenslotte beschreven door H. Visser en W. Vons (Staatsbosbeheer Utrecht).

De genoemde auteurs vormden als team de gastredactie voor de samenstelling voor dit speciale nummer van het NBT.